Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
René van der Straaten
r.van.der.straaten@nijmegen.nl

Ons kenmerk
D241004768

Bijlage(n)
Bijgevoegd: Ja

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum 10 december 2024
Onderwerp Beantwoording raadsmotie Analyse functies Joris Ivensplein

Geachte leden van de raad,

1. Inleiding

Deze brief beantwoordt de raadsmotie van 2022 (zie tevens bijlage 1), waarin de leefbaarheidsproblemen rond het Joris Ivensplein (verder Plein) centraal staan. Bewoners en ondernemers in de omgeving ervaren al jaren overlast, ondanks de herinrichting van het plein in 2017. Deze herinrichting heeft slechts beperkt bijgedragen aan verbetering, wat in 2022 leidde tot een motie waarin het college gevraagd wordt “om een analyse uit te laten voeren naar het effect van de clustering van de vele functies in het gebied op de genoemde overlast.“ Het gaat daarbij volgens u om functies (zoals de coffeeshop, raam- en straatprostitutie) die overlastgevende personen aantrekken.

Figuur 1 Een foto van het huidige Joris Ivensplein

2. Context

Op 27 maart 2024 stelde u "De koers van de binnenstad" vast, een kader voor toekomstige ontwikkelingen in het centrum van Nijmegen tot 2035. De herinrichting van het Joris

Ivensplein wees u daarbij aan als één van de prioritaire projecten. De herontwikkeling krijgt voorrang vanwege de druk op de leefbaarheid en de groei van Nijmegen-West, wat ook leidt tot meer verkeersbewegingen in het gebied. De overlast en de oorzaken ervan strekken zich uit over een groter gebied dan alleen het plein, aangeduid als het "Gebied". Daarom is een bredere en actuele analyse noodzakelijk. Deze brief richt zich op het bieden van inzicht in de huidige situatie en mogelijke oplossingen.

3. Doel

Het doel van deze brief is om de raadsmotie te beantwoorden. Dit doen we door een analyse uit te voeren naar de effecten van de clustering van functies rondom het plein die overlastgevende personen aantrekken. Deze analyse richt zich op de ervaren overlast door omwonenden, bezoekers en ondernemers. Omdat de inrichting van de openbare ruimte samenhangt met de overlast, wordt hier ook aandacht aan besteed.
Deze brief is niet bedoeld om een integrale ruimtelijke visie te presenteren. Dit zal gebeuren in het nog op te stellen Ambitiedocument (Gebiedsprogramma), als uitwerking van De koers van de binnenstad. In dit Ambitiedocument wordt het Gebied vanuit verschillende perspectieven bekeken , zoals stedenbouw, cultuurhistorie, groen, water, mobiliteit en klimaat. De hoofddoelstellingen van de herontwikkeling zijn het verbeteren van de sociale veiligheid en de leefbaarheid van het plein.

4. Probleemanalyse

De overlast die op en in de omgeving van het plein plaatsvindt, bestaat uit overlast veroorzaakt door drank- en drugsgebruikers, dealers, dak- en thuislozen, jeugd, hangouderen en geluidshinder. Het plein en het Kronenburgpark zijn vanuit Veiligheid daarom gezamenlijk aangemerkt als hotspot-locatie. Op de aangewezen hotspot-locaties wordt door de gemeente, politie en zorginstanties extra inzet gepleegd om de overlast te verminderen.

Als uitvloeisel van deze aanpak is in 2023 door ons besloten de horecakiosk op het plein te sluiten. De kiosk speelde een belangrijke rol bij geluidsoverlast en het aantrekken van overlastgevende personen. Criminele groepen gebruikte de kiosk als ontmoetingsplek. Sinds de sluiting van de horecakiosk is de overlast rondom het plein meetbaar verminderd. Het college heeft daarom de gesloten erfpachtovereenkomst met de kiosk op 1 juli 2024 definitief beëindigd. Hierdoor is de opstal nu eigendom van de gemeente Nijmegen. Desondanks blijft er sprake van structurele overlast op en in de omgeving van het plein (zie ook bijlage 2).

Het plein mist levendigheid door een gebrek aan uitwisseling met functies in omliggende gebouwen, wat essentieel is voor een bruisend plein.

Diverse bussen stoppen bij het plein, er zijn parkeerplaatsen voor auto's en fietspaden, maar een goede fietsenstalling ontbreekt, wat leidt tot wildstallen van fietsen. Het plein heeft een monument ter ere van Joris Ivens, de Flessenopener, en een transformatorstation, die in slechte onderhouden staat verkeren. Het Kartuizerhof-complex, grenzend aan het plein, heeft een openbare binnenruimte met

speelvoorzieningen, maar is naar binnen gekeerd en heeft slecht zichtbare plekken. Bewoners klagen hier over overlast van wildplassen, drugsdealers en prostitutie.

De fietstunnel onder het spoor aan de zuidzijde van het plein is sociaal onveilig, regelmatig beklad met graffiti en biedt slecht zicht voor langzaam verkeer.

Prostitutie speelt ook een rol in het gebied, met raamprostitutiebedrijven aan de Nieuwe Markt en een loods voor straatprostitutie aan de Nieuwe Marktstraat. Het gemeentelijk prostitutiebeleid staat de vestiging van maximaal vijf raamprostitutiebedrijven aan de Nieuw Markt toe, waarbij het beleid erop is gericht om dit aantal niet te laten groeien. Het beleid is erop gericht om het aantal straatprostituees te beperken tot 20 per dag. Zowel de raam- als straatprostituees trekken personen aan die overlastgevend zijn.Naast prostitutie is er een coffeeshop aan het plein, die ook overlastgevende personen aantrekt.

Het plein grenst aan het Kronenburgpark, waar hangouderen en andere groepen zich verzamelen. De ligging aan de rand van de binnenstad, het groen in het Kronenburgpark, de inrichting van de openbare ruimte van het plein en het Karthuizerhof maakt het aantrekkelijk voor overlastgevende personen om zich hier op te houden. Dit vanwege de beperkte zichtbaarheid voor anderen op deze personen en dus de relatieve anonimiteit waarin zij kunnen opereren.

Samenvattend is er een voedingsbodem voor overlastgevende personen door de aanwezigheid van functies zoals prostitutie en een coffeeshop, de ruimtelijke structuur en inrichting die anonimiteit biedt en de decentrale ligging ten opzichte van de binnenstad.

5. Aanpak en nadere analyse

De beschreven situatie verklaart waarom er leefbaarheidsproblemen zijn in het Gebied en dat deze zich niet beperken tot het Joris Ivensplein. Een structurele aanpak op meerdere schaalniveaus is nodig. Een aanpak van het plein alleen is onvoldoende. De aanpak moet gericht zijn op het verminderen van de aantrekkingskracht van het Gebied op overlastgevende personen. Mogelijke oplossingsrichtingen zijn:

1. Verminderen van functies en activiteiten die overlastgevende personen aantrekken.
2. Toevoegen van nieuwe activiteiten en functies.
3. Vergroten van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte.
4. Betrekken van particuliere eigenaren bij de verbetering van de sociale veiligheid.

Ad 1. Vermindering van functies en activiteiten die overlastgevende personen aantrekken
De sluiting van de kiosk heeft de overlast gereduceerd. Bij de herinrichting zou nader onderzocht moeten worden of en hoe overige functies die verschillende overlastgevende personen aantrekken mogelijk verminderd kunnen worden. Hierin wordt onder andere de bestuurlijke keuze voor het wel of niet behouden van de tippelzone meegenomen. Voor hangouderen kunnen alternatieve locaties worden gerealiseerd, verder van het plein, om overlast te verminderen.

Het jongerenwerk richt zich op het in gesprek gaan met jongeren uit omliggende wijken. De inzet van een jeugdcoach is een stap in de hotspot-aanpak om verbinding met de jeugd te bevorderen. Het is wenselijk om bij de herinrichting te onderzoeken welke maatregelen de overlast van hangjongeren kunnen verminderen.

Ad 2. Toevoeging van nieuwe activiteiten en functies
De overlast kan ook worden verminderd door nieuwe functies toe te voegen. Dit kan leiden tot een ander bezoek- en verblijfsprofiel in het gebied. Verdichting met functies zoals wonen kan het aantal bezoekers vergroten en meer toezicht genereren. Overlastgevende groepen opereren bij voorkeur anoniem, en meer ogen op straat maken het gebied minder aantrekkelijk voor hen.
Nieuwe functies kunnen commerciële en maatschappelijke voorzieningen omvatten, zoals commerciële dienstverlening, daghoreca met terrassen, en beheerde fietsenstallingen die bijdragen aan het vergroten van de levendigheid op het plein. Sport- en speelvoorzieningen op het plein kunnen ook bijdragen aan een positieve verandering. De woningbouwprojecten in de binnenstad; het Stationsdistrict en Waalfront zullen het aantal bezoekers in het Gebied doen toenemen, wat naar verwachting een positief effect op het verminderen van de overlast zal hebben.
In het Ambitiedocument wordt afgewogen welke ruimtelijke maatregelen passend zijn om het aantal bezoekers op het plein en in het gebied te vergroten.

Ad 3. Vergroten van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte
Het plein is momenteel kaal en moeilijk toegankelijk door de verschillende randen. Bezoekers maken nauwelijks gebruik van het plein zelf, maar bewegen zich langs de randen. De koers van de binnenstad spreekt de wens uit om het plein te laten uitgroeien tot een aantrekkelijke entree van de binnenstad, een verblijfsvriendelijke ontmoetingsplek die verschillende stadsdelen verbindt. De onderdoorgangen onder het spoor worden als onplezierig en onveilig ervaren. Om de bezoekers- en verblijfskwaliteit te verbeteren, moet de ZETA-richtlijn (Zichtbaarheid, Eenduidigheid, Toegankelijkheid, Aantrekkelijkheid) worden toegepast bij de herinrichting. Het huidige plein voldoet hier niet aan.

Ad 4. Potentiële bijdragen van particuliere eigenaren
Het Kartuizerhof-complex van Talis en het woningbouwcomplex aan de Veemarkt van Woonfonds Gelderland zijn naar binnen gericht, waardoor er weinig relatie is met het plein en beperkte sociale controle. Het is noodzakelijk om met pandeigenaren te kijken naar mogelijke verbeteringen in het vastgoed. Hoe kan het Kartuizerhof zo worden aangepast dat het binnenterrein en de ingangen niet langer door prostituees, drugsgebruikers en dealers kunnen worden gebruikt.
De fietstunnel van ProRail onder het spoor aan de zuidzijde van het plein voelt sociaal onveilig aan. De graffiti aldaar draagt niet bij aan de uitstraling en ambiance. Het verbeteren van de sociale veiligheid in deze tunnel is essentieel.

6. Proces- en participatiestrategie

Een participatieplan zal worden opgesteld om omwonenden en belanghebbenden te betrekken bij de uitwerking van het project en het opstellen van een Ambitiedocument. Belangrijke partijen zijn omliggende vastgoedeigenaren, omwonenden, ondernemers, politie, openbaar ministerie en diverse zorg- en welzijnsorganisaties. Vanuit de hotspot-aanpak is een bewonersgroep opgericht die wekelijks door het Kronenburgpark wandelt. Hoewel deze groep zich op het park richt, bestaat ze uit bewoners uit een breder gebied. Het is zinvol om te onderzoeken of deze groep kan worden betrokken bij de uitwerking van het project.

7. Vervolg

De analyse toont aan dat het Joris Ivensplein niet losstaat van het omliggende gebied. De inrichting van openbare ruimte, de aangrenzende gebouwen en de clustering van functies rond het plein dragen in belangrijke mate bij aan de onveiligheid en leefbaarheidsproblemen. Om de leefbaarheidsproblematiek aan te pakken, stellen we voor om oplossingsrichtingen te onderzoeken die ook het omliggende gebied raken.

Een breed pakket aan structurele maatregelen is nodig om het gebied permanent te transformeren tot een aantrekkelijke en veilige plek in de binnenstad. Het aanpakken van het Joris Ivensplein alleen, leidt naar verwachting tot onvoldoende resultaat.

Daarnaast is de inzet van de gemeente alleen niet toereikend om de problematiek aan te pakken. Succes vereist de betrokkenheid van belangrijke stakeholders in de directe omgeving van het plein, zoals vastgoedeigenaren, maatschappelijke partners, omwonenden en ondernemers.

In het nog op te stellen Ambitiedocument zal een integrale ruimtelijke visie worden gegeven op het Gebied als uitwerking van de Koers. Hierin zal ook een afweging plaatsvinden welke maatregelen er zullen worden getroffen om de leefbaarheidsproblemen in het gebied te verminderen.

Vooruitlopend op dit Ambitiedocument zullen wij in december 2024/2025 een besluit nemen over de tijdelijke invulling en/of sloop van de horecakiosk.
In januari / februari 2025 zullen wij met stakeholders in gesprek gaan over de toekomstige herinrichting van het Joris Ivensplein e.o.
In maart/april 2025 zullen wij het concept Ambitiedocument voor zienswijzen ter inzage leggen voor een ieder
In juni/juli 2025 zullen wij het Ambitiedocument ter vaststelling aan u voorleggen.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift	H.M.F. Bruls
gemeentesecretaris	burgemeester

Bijlage(n)

1. Bijlage 1 Motie Analyses Functies Joris Ivensplein
2. Bijlage 2 Overlast meldingen politie en meld- en herstelapp